

u nás dostatečně provedeno a Chaloupecký záslužně na tuto otázku tu upozorňuje. Po této stránce vyzdvihuje také význam statut arcidiecese pražské z roku 1349, které sice jsou založena na statutech arcidiecese mohučské z roku 1319, ale zkrácena a upravena pro české poměry. Chaloupecký staví statuta jakožto zákoník pro české kněžstvo po bok návrhu Karlova zákoníku *Majestas Carolina*. Mezi oběma těmito právními památkami je jistá analogie v určitých předpisech (na př. zrušení božích soudů a některá ustanovení církevní povahy). Naskytá se pak otázka, zda Arnošt z Pardubic, tento vzdělaný a vynikající muž, nebyl také účasten při pokusu o vytvoření Karlova zákonodárného díla. Chaloupeckého kniha je ovšem také zajímavá i líčením prostředí, v němž se Arnošt uplatňoval v době, kdy se blížila již doba husitská. Rauscher.

Literární zprávy.

Obnovená **Naše věda**, jako jediný náš kritický měsíčník vědecký, která přešla XX. ročníkem zpět do původního nakladatelství Melantricha, slibuje se věnovati více než dříve našim zájmům, vědě právní. Tento obor totiž v posledních ročnících velmi v N. V. upadl v nemilost redakce. Nově sestavená redakce, Ant. Beer, Jan Zavřel, z dřívějšího kruhu přibrala do svého středu i M. Boháčka, který však svou práci de facto zahajuje až v sešitě 3—4. (N. V. bude zatím vycházeti v dvojsešitech.) Zájem právníků vzbudí nejprve vstupní stať Emila Svobody (Několik nesnadných otázek), která je vskutku podle slov autorových »spíše zamyšlením«, než referátem nad Kubešovou knihou o nemožnosti plnění a pak retrospektivní pojednání Štajgrova o literatuře civilního práva procesního v letech 1937—1940, kterou se vyplňuje mezera, chybějící v referátech N. V. na tomto poli. Z nekrologů připomeňme od Fröhlicha o Hermannu-Otavském a od Boháčka o Sommovi. Bylo by si přáti, aby tedy dále na započaté cestě N. V. soustavně sledovala právní a hospodářské vědy. vr.

Soutěž a tvorba je název časopisu pro otázky ochrany živnostenského vlastnictví kartelového práva, autorského práva a nekalé soutěže; časopis je orgánem Mezinárodního sdružení pro ochranu živnostenského vlastnictví, odboru pro Čechy a Moravu v Praze. Toto sdružení má tři sekce: pro otázky kartelového práva (předseda Dr. L. Haman), výrobců značkového zboží (předseda Dr. J. Zenkl) a pro obor autorského práva (předseda Dr. Pavel Forman, jednatel Dr. Josef Pražák, právní úředník Ochranného sdružení autorů). Časopis zabývá se všemi aktuálními praktickými otázkami a řeší mnohé otázky teoretické.

V rámci práce autorskoprávní sekce zabývá se časopis péčí o hodnotnou interpretaci a aplikaci autorskoprávních norem, místně působících na území Protektorátu Čechy a Morava, sleduje ochranu původců a snaží se o zlepšení smluvní úpravy autorskoprávních poměrů a o obsahové zlepšování autorskoprávních předpisů. Mají býti proto soustřeďováni a podporováni pracovníci na poli autorského práva, vzbuzován zájem o objektivní autorské právo de lege lata i de lege ferenda. Dr. J.

Vyšlo nové vydání příručky **Dr. Oldřicha Choděry o dani důchodové ze služebních příjmů**, o jejímž prvním vydání jsme loni referovali (Všehrd XXI. 1940. 255.). Nově vydaná příručka je doplněna podle stavu norem v r. 1941. —a.

V nakladatelství Českomoravského Kompasů v Praze byl dokončen II. ročník (1939—1940) **Sbírky rozhodnutí vrchních a krajských soudů v zemích České a Moravskoslezské ve věcech civilních**, kterou redigují prof. Dr. Jar. Sedláček s prof. Dr. Fr. Roučkem Druhý ročník obsáhl celkem 1088 případů a s rejstříkem

zaujímá 486 stran. Rejstřík je velmi podrobný, stálo by však pro příště za úvahu, zda by nebylo lépe vydati celý ročník najednou a hned ve věcném uspořádání, čímž by se značně ulehčilo hledání, zejména kdyby byl věcný systém dobře promyšlen. Rejstřík by pak sloužil jako spojka ve styčných případech. — a.

V rámci své činnosti k šíření vědeckých poznatků v oboru družstevním, družstevní ideologie a pracovních výsledků, zahájil *Studijní ústav družstevní* v Brně vydávání »**Družstevního sborníku**«, prvního našeho vědecko-hospodářského časopisu, věnovaného družstevnictví. Jeho první číslo vyšlo v listopadu minulého roku. Časopis vede redakční rada, kterou tvoří: Prof. Dr. Ing. Frant. Lom, prof. Dr. Josef Toman, prof. Dr. Vlad. Vybrál a Doc. Frant. Wenzl a výkonným a odpovědným redaktorem je Ing. Karel Vlček. Obsah prvního čísla je rozdělen v pět oddílů: Ideologická pojednání, časové úvahy, rozhledy, literatura a německý závěr. Stejně rozdělení zachovává i právě vydané druhé číslo, uvedené význačnou prací Doc. Dra Chytila »Pojem družstva a družstevnictví«. Družstvo je tu zachyceno jako zvláštní případ hospodářského sdružování, které vzniká buď proto, aby byly vyplněny obsahové mezery v dané síti podnikové výroby statků či podnikového poskytování služeb, neobstarávají-li dané podniky určitou potřebu, takže lidé sahají ke svépomoci a budují družstva, anebo proto, aby byl vyloučen podnikatelský zisk a přišel k dobru členům družstva, buď pracovníků v něm, anebo jeho odběratelům. K oběma těmto motivům geneze družstev mohou přistupovat ještě další mimohospodářské důvody, mnohdy dokonce pro vznik družstva rozhodné: důvody mravní, náboženské, národní atd. Společným podstatným znakem všech družstev bez ohledu na motiv jejich vzniku je nepřipustnost podnikatelského zisku. V klasifikaci družstev vychází autor ze tří resp. čtyř základních trhů, z trhů statků a věcných služeb, z práce, z peněžního kapitálu a konečně z mezinárodního trhu statků, kapitálu a práce. Tak se tvoří 1) družstva kupců — buď spotřebních nebo výdělečných hospodářství — a družstva prodávaců — obdvořtů, 2) pracovní družstva všeho druhu, 3) peněžnická družstva — lidové svépomocné peněžnictví, 4) družstva všeho druhu. Co do poměru družstev k podnikatelské soustavě dovozuje autor, že, vylučuje-li družstevní organizace nutně podnikatelský zisk, pak vylučuje jen »vlastní« podnikatelský zisk, t. j. to, čeho se dostává podnikateli na základě jeho právního postavení jako podnikatele. Podnikatelovy hospodářské funkce družstva vyloučiti nemohou. Všechna družstva s výjimkou družstev pracovních jsou charakterisována dále svéstojnou cestou. Na trhu statků a služeb se tvoří tam, kde družstva stojí vedle obdobných podniků, dvojí ceny: družstevní nižší ceny svéstojné a podnikové vyšší ceny. Tím přistupuje autor k otázce konkurence mezi podniky a družstvy, při čemž se liší od družstev, stojících proti podnikům v soutěžním zápase druhou kategorií družstev, vzniklých z vůle podniků a nekonzurujících.

Teoreticko-srovnávací studii říšskoněmeckého a našeho práva družstevního je článkem JUDra V. Kelbla »Říšskoněmecké a naše družstevní právo«. Je to srovnávací studie rozdílů, neboť autor přechází ustanovení v obou právních řádech shodná nebo zcela obdobná.

V časových úvahách zabývá se Dr. O. Zíka funkcí zemědělského družstevního peněžnictví a rovněž úvahou o družstevnictví, zejména jeho důležitosti v řízeném hospodářství přináší článek Doc. Fr. Wenzla »Organisace a poslání zemědělských družstev na Moravě«.

Doc. Dr. E. Reich podává v historickém nástinu zásluhy Basila Macalíka o rozvoj družstevního mlékařství na Moravě; Prof. Dr. Ing. Frant. Lom a Ing. K. Vlček ve své studii odůvodňují dotazníkové akce Studijního ústavu družstevního, jejichž účelem jest zachytiti vývoj a současný stav zemědělské výroby a vliv zemědělského družstevnictví na výsledky hospodaření, jakož i dynamiku vývoje české vesnice a to jak po stránce technické, tak také ekonomické.

Rozhledy přináší článek Ing. K. Vlčka v komentáři knihy Dr. Ernsta

Laura »Der Schweizerbauer, seine Heimat und sein Werk« pojednání o organizaci a úkolech zemědělského družstevnictví ve Švýcarsku, zprávu V. Ch. o založení ústavu pro hospodářský výzkum v Praze a přehled bulharského družstevnictví z pera prof. Dra V. Totomiance. Velká část Sborníku jest věnována také přehledu družstevní a hospodářské literatury české i cizojazyčné. vl.

Velmi praktickou příručku, pro advokátní a notářské kanceláře zejména, vydal Dr. O. F. Heyd pod názvem **Pokyny pro psaní obchodních dopisů strojem** (Praha, Unie, 1940. K 3). Návod patří do skupiny prací pro standardisaci služby kancelářské a protože jde tu o jakési vtělení norem Čes. normalizační společnosti (ČSN-1010-1939) v praxi, je velmi účelné jej znáti tím spíše, že jsou to směrnice, podle nichž se vyučuje nyní na obchodních školách pod patronací Studijního ústavu obchodního školství. Bylo již prakticky vyzkoušeno, co znamená úspory času a tím i peněz takováto normalisace: personál není třeba zapracovávat, vše je vždy na svém místě a to jak v písemnostech domácích, tak cizích. Nepatrné odchylky, které si šéf kanceláře podle své potřeby zavede, jsou stále možné a přípustné a zaručují pružnost. Heydův návod má přesné vzorce, které mluví za mnoho slov. vr.

Do »Studia et documenta historiae et juris« (Romae, Apolaris, fsc. I. 1941) napsal M. Boháček nekrolog o **Otakaru Sommrovi**, kterým seznamuje romanistickou veřejnost italskou o významu a práci zesnulého. vr

Archiv pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce v Praze pokračuje ve vydávání malých monografií z historie našich technických a tím i hospodářských průkopníků. Loňského roku (1940) především vyšla knížka (str. 14), rozšířená to stať ze sborníku SIA »Z vývoje čes. techn. tvorby« od **Ing. V. Jaroslava Dolenského** o **Ing. Bedř. Nedomovi**, českém konstruktéru let šedesátých a zvláště inženýru cukrovnickém, a dále o známém profesoru české techniky v Praze **K. V. Zengrovi** od **Ing. Frant. Křečka** (str. 28), taktéž rozšířená stať téhož sborníku. Biografie poslední zaujme hospodářské zájemce jistě širší měrou, protože je vlastně prvním životopisem tohoto českého vynálezce. Činnost Archivu je záslužná a bylo by si přáti, aby tyto monografie i svou jednotnou úpravou vzrůstaly u ucelenou knihovnu stať k dějinám hospodářským. Ča.

Josef Klíma, Untersuchungen zum altbabylonischen Erbrecht (Monographien des Archiv Orientalní Bd. VIII, Praha, Orientální ústav, 1940) je snad prvním systematickým zpracováním tohoto úseku babylonských právních dějin. Jsou tu probrány základní problémy dědické posloupnosti starobabylonské a sumerské doby, charakterisované jednak tím, že tu (podobně jako v jiných méně vyvinutých právních řádech) neexistuje testament, jednak rozdílným postavením mužů a žen. Autor, který se na svoji práci dobře připravil studiem v Německu, narážel na řadu obtíží; nedostatek předběžných systematictějších prací, rozptýlenost a nedostatek pramenů byly, vedle těžkostí jazykových, hlavními problémy. Bohatě dokumentovaná a lehkým slohem psaná kniha je cenným příspěvkem nejen v oboru antických právních dějin, ale i srovnávací pravovědy — s hlediska obou disciplin nabádá k přemýšlení a přináší nové problémy. Je psána německy, aby byla přístupna mezinárodnímu vědeckému fóru — bohemica non leguntur platí zvláště o pracech věnovaných příliš speciálním tematům orientálním; s druhé strany je to snad také vyjádřením toho, že práce vznikala a rostla hlavně za pobytu autorova na universitě berlínské za vedení vynikajícího orientalisty prof. Koschakera. v. ml.